KUNTALIITTO | Kommunförbundet

Juha-Matti Kiviluoto, Johanna Vilkuna

Lausunto
30.11.2022
Dnro 765/03.01.01/2022

Liikenne- ja viestintävaliokunnalle

Asiantuntijapyyntö 30.11.2022

Viite: HE 290/2022 vp

Kuntaliiton lausunto hallituksen esityksestä eräiden Euroopan laajuisen liikenneverkon hankkeiden lupamenettelyistä sekä liikennejärjestelmästä ja maanteistä annetun lain muuttamisesta

Kiitämme mahdollisuudesta lausua liikenne- ja viestintävaliokunnalle asiasta.

Laki eräiden Euroopan laajuisen liikenneverkon hankkeiden lupamenettelyistä

Arvioitavaksi tuodussa hallituksen esitysluonnoksessa ehdotetut peruslähtökohdat ovat yleisesti ottaen kannatettavia. Esityksessä on kuitenkin seikkoja, jotka voivat aiheuttaa yksittäisille kunnille kohtuuttomia kustannuksia ja hallinnollisia vaikutuksia.

Ehdotetussa sääntelyssä lain soveltamisalaan kuuluvat lupamenettelyt ja muut hallinnolliset hyväksymismenettelyt sidottaisiin yhteenlaskettuun neljän vuoden enimmäiskestoon. Määräaikasääntelyn toteuttamistapa on ongelmallinen, sillä hankkeen toteuttajan ei edellytetä panevan vireille kaikkia menettelyitä yhtä aikaa eikä tämä ole mahdollistakaan. Kunnan tosiasiallinen mahdollisuus sopia määräajoista tai noudattaa niitä on täysin tapauskohtaista ja jää riippuvaiseksi hankkeen eri vaiheiden kestoista ja kuntien henkilöstöhallinnollisten organisaatioiden resursoinneista.

Kun lakiehdotuksessa tarkoitetut kunnissa käsiteltävät menettelyt aktualisoituvat yleensä hankkeen keskivaiheilla tai loppupuolella, ehdotetun kaltainen määräaikasääntely on omiaan rajoittamaan kuntien mahdollisuuksia järjestää menettelynsä lupa-asioissa siten, että hallintoasioiden käsittely kunnan toimivaltaisessa viranomaisessa voitaisiin järjestää yhdenvertaisesti.

Katsomme, että hallinto-oikeudellinen doktriinimme ei mahdollista käsittelyajoista sopimista. On myös perusteltua kysyä, onko sopijaosapuolten välinen asema valtion

Suomen Kuntaliitto
www.kuntaliitto.fi
etunimi.sukunimi@kuntaliitto.fi

Finlands Kommunförbund
www.kommunforbundet.fi
fornamn.efternamn@kommunforbundet.fi

ja hyvin eri tavoin organisoituneiden kuntien välillä sellainen, että kaikki lakiehdotuksessa tarkoitettuun hankkeeseen liittyvät sopijaosapuolet ovat tasavertaisessa neuvottelullisessa asemassa toisiinsa nähden. Sinänsä pidämme kannatettavana, että laissa säädettäisiin lupamenettelyiden ja hallinnollisten hyväksymismenettelyiden käsittelyaikojen koordinoinnista, mutta käsittelyajoista ei voida kuitenkaan kuntia sitovasti sopia. Niin ikään viittaamista virkavastuuseen hallituksen esitysluonnoksessa ei voida pitää kuntien toiminnan kannalta hyväksyttävänä, kun tiedossa on, että kunnat eivät ennakollisesti voi vaikuttaa siihen, kuinka pitkän ajan kukin viranomainen käyttää neljän vuoden määräajasta, ja millä tavoin hankkeen toteuttaja toteuttaa omaa selvitysvelvollisuuttaan.

Käsityksemme mukaan hallintolain 10 § on ainoastaan yhteydenpidon ja viranomaisyhteistyön mahdollistava pykälä, mutta siitä ei voida johtaa toiselle viranomaiselle velvollisuutta sitoutua pyynnön esittäneen viranomaisen menettelynjohtoon, menettelyyn taikka aikataulutukseen.

Mielestämme laissa tulisi:

- tunnistaa määräaikasääntelyssä kuntien asema menettelyn kokonaiskeston kannalta asiaa usein viimeiseksi käsittelevinä viranomaisina ja varmistaa kuntien mahdollisuudet suorittaa tehtävänsä kokonaismääräajan puitteissa.

- varmistaa se, että määräajan ylittämisestä tilanteissa, joissa kunta ei siitä riippumattomista syistä ole voinut suoriutua tehtävissään säädettävän lain mukaisessa 4 vuoden kokonaismääräajassa, ei voi seurata virkavastuuta.

Määräaikojen seurannan osalta katsomme, että

- seurannan toimeenpanossa erityisesti nimetyn viranomaisen, siis Traficomin, tulisi olla menettelynjohdollisesti aktiivinen osapuoli. Toimivaltaiselle viranomaiselle, tässä siis kunnalle, asetettu velvollisuus ilmoittaa täydennyspyyntöjen tekemisestä sekä täydennysten saapumisesti tulisi rajoittaa tilanteisiin, joissa toimivaltainen viranomainen katsoo, että nimetyn viranomaisen tulisi pidentää määräaikaa lakiehdotuksen 9 §:ssä säädetyn mukaisesti.

Joka tapauksessa nimetyn viranomaisen tulisi varmistaa, että kunnille 11 §:ssä määrätyt tehtävät ovat kunnan viranhaltijoille menettelyllisesti helppoja suorittaa ottaen erityisesti huomioon usein lakiehdotuksessa tarkoitettujen kunnallisten menettelyjen resurssien niukkuus.

KUNTALIITTO | Kommunförbundet

Juha-Matti Kiviluoto, Johanna Vilkuna

Lausunto
30.11.2022
Dnro 765/03.01.01/2022

Ohjeistuksen (lakiehdotuksen 12 §) osalta toteamme, että toimivaltaisten viranomaisten, tässä siis kuntien, osallistuminen ohjeistuksen laadintaan edellyttää muutenkin niukkojen resurssien sitomista laatimis- ja tiedottamistoimintaan ja voi muodostua rahoitusperiaatteen vastaiseksi.

Katsomme, että

- lakiehdotuksen tarkoittamia menettelyjä koskevan ohjeistuksen menettelynjohto ja velvollisuus laatia yhteistä ohjeistusta tulee olla yksin nimetyllä viranomaisella, Traficomilla. Muussa tapauksessa kunnille tulee osoittaa merkittäviä resursseja ajantasaisen ohjaus- ja tiedotustoiminnan suorittamiseksi.

Päätöksentekomenettely maantien toiminnallisesta luokasta

Maanteiden toiminnallisesta luokasta päättämistä koskevia säännöksiä ehdotetaan muutettavaksi niin, että maantien kuulumisesta valta-, kanta-, seutu- tai yhdysteihin päättäisi Liikenne- ja viestintävirasto Väyläviraston tai elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen esityksestä. Kuntaliitolla ei ole huomauttamista maanteiden toiminnallisesta luokasta päättämisen muotoon. Laissa ehdotetaan säädettäväksi myös niiden kuntien ja maakuntien liittojen, joiden alueelle maantie sijoittuu, osallistumisesta valmisteluun.

Konkreettista maanteiden toiminnallisen luokan muuttamistarpeiden selvittämistä jatketaan erillisessä prosessissa.

Toteamme, että alueellisissa tarkasteluissa teiden toiminnalliseen luokitteluun on käytetty monipuolisia kriteerijoukkoja, joissa on painotettu teiden rooli henkilö- ja tavaraliikenteessä. Esimerkiksi Helsingin seudun tehdyssä selvityksessä (Helsingin seudun tieverkon luokitus ja palvelutasotavoitteet 2040) on tavoitteena ollut yhteinen näkemys seudun toimijoiden kesken tieverkon merkitykseen perustuvasta luokituksesta seudulla ja siitä, millaista palvelutasoa pyritään eri luokkaisilla tiejaksoilla tarjoamaan. Yhteinen käsitys tie- ja katujaksojen rooleista ja palvelutasotavoitteista tarjoaa pohjan osapuolten yhteiselle suunnittelulle. Se luo myös osaltaan pohjaa osapuolten yhteiselle pohdinnalle väylien hallinnollisten luokkien muutoksista.

Keskeistä toiminnallisten luokkien tarkastelussa on se, miten paikallinen, seudullinen, maakunnallinen ja valtakunnallinen liikenne määritellään. Esimerkiksi paikallisen ja seudullisen liikenteen käsitteet eivät aina ole selkeät erilaisissa tilanteissa ja olosuhteissa. Katsomme, että valtion väylien tulisi muodostaa johdonmukainen verkollinen kokonaisuus. Huomionarvoista myös on, että merkittävä solmupiste, kuten kaupallisen merenkulun satamat ja lentoasemat, laajentavat yhteyden merkitystä, vaikka tiellä tehdyistä matkoista huomattava osa olisi lyhyitä.

Suomen Kuntaliitto
www.kuntaliitto.fi
etunimi.sukunimi@kuntaliitto.fi

Finlands Kommunförbund
www.kommunforbundet.fi
fornamn.efternamn@kommunforbundet.fi

KUNTALIITTO | Kommun-förbundet

Juha-Matti Kiviluoto, Johanna Vilkuna

Lausunto
30.11.2022
Dnro 765/03.01.01/2022

SUOMEN KUNTALIITTO

Juha-Matti Kiviluoto, lakimies
Lakiyksikkö

Johanna Vilkuna, kehittämispäällikkö
Yhdyskunta- ja ympäristöyksikkö

